

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PhDr. Kristíny Bosákovej, PhD.

Gadamer a nemecká filozofia

(Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach, Košice 2020)

Habilitačná práca *Gadamer a nemecká filozofia* PhDr. Kristíny Bosákovej, PhD. je výsledkom dlhoročného výskumu habilitantky v oblasti filozofie H.-G. Gadamera, čo deklaruje aj jej už vydaná monografia *Gadamer a grécka filozofia* z roku 2013. V predloženej habilitačnej práci sa autorka tentoraz sústreďuje na Gadamerovu recepciu nemeckej filozofie reprezentovanú Kantom, Heglom, Husserlom a Heideggerom.

Téma práce je vhodne zvolená, nakoľko Gadamerovej tvorbe sa v našom prostredí nevenuje dostatok pozornosti. Obsiahle dielo jedného z najvýznamnejších nemeckých filozofov 20. storočia si nepochybne zasluhuje filozofickú reflexiu aj u nás a problematika Gadamerovej recepcie nemeckej filozofie je aktuálna.

Autorka uvádza, že predkladaná habilitačná práca je koncipovaná so zreteľom na Gadamerovu recepciu dejín filozofie, pričom, ako uvádza, práve nemeckú filozofiu 19. a 20. storočia, reprezentovanú v Gadamerovej tvorbe najmä komentármi ku Kantovi, Heglovi, Husserlovi a Heideggerovi, možno u Gadamera hneď po antickej gréckej filozofii označiť za najsilnejšiu a najdiskutovanejšiu tému v rámci jeho hermeneuticky koncipovanej recepcie dejín filozofie (s. 8). Vo vzťahu ku Kantovej tvorbe možno nie je najvhodnejšia formulácia o Gadamerovej reflexii nemeckej filozofie 19. a 20. storočia, no Kant nepochybne patrí medzi autorov, ktorí majú v predkladanej práci nezastupiteľné miesto. Autorka sa teda v práci zameriava na štyroch autorov, ku ktorým, ako píše, Gadamer poskytuje (po gréckej filozofii) najväčšie množstvo komentárov. Autorka, podľa môjho názoru, postupuje pri koncepcii práce a výbere Gadamerom analyzovaných autorov vhodne (prácu člení na päť kapitol, v ktorých sa najprv venuje Gadamerovmu prístupu k novovekej a súčasnej filozofii a následne Gadamerovej recepcii Kanta, Hegla,

Husserla a Heideggera), neuvádza však, prečo sa v práci nebude venovať, napríklad, aj vzťahom Gadamer – Dilthey či Gadamer a Jaspers.

Cieľom prvej kapitoly *Gadamer – novoveká a súčasná filozofia* je poukázať na vzťah medzi filozofiou Platóna a Aristotela a už zmienených štyroch nemeckých filozofov. V podkapitole, ktorá sa venuje osvietenstvu, prináša autorka analýzu Gadamerovho postoja k tomuto pojmu i obdobiu, ktoré Gadamer prezentuje v diele *Pravda a metóda*. Prvá kapitola ponúka problematizovaním vzťahu medzi novovekým a súčasným myslením veľmi dobrý základ pre uvažovanie v ďalších štyroch kapitolách.

Kapitola *Gadamer a Kant* poukazuje na Gadamerovu aplikáciu hermeneutickej metódy pri interpretácii Kantovho filozofického odkazu. Autorka v tejto časti práce preukazuje svoju erudovanosť v oblasti Kantovej filozofie a pri svojej analýze Gadamerovho vyrovnávania sa s Kantom veľmi dobre pracuje aj s interpretačnou literatúrou (napr. pri vysvetľovaní kantovského obratu v Gadamerovej filozofii).

V ďalšej kapitole *Gadamer a Hegel* sa autorka opiera najmä o Gadamerove spisy *Hegel und der geschichtliche Geist*, *Hegel und die antike Dialektik* a *Hegel und Heidegger*, na základe ktorých poukazuje na špecifickú Heglovu (podobne ako aj Heideggerovu) pozíciu v dejinách západnej filozofie. V podkapitole *Hegel a Heidegger* prezentuje Gadamerovu argumentáciu, že Heideggerovo myslenie má s Heglovou filozofiou spoločného omnoho viac, než si bol sám Heidegger ochotný pripustiť a poukazuje na to, že Heidegger je podľa Gadamera jediným pokračovateľom heglovskej metafyziky.

Štvrtá kapitola *Gadamer a Husserl* ponúka pohľad na vplyv Husserlovej transcendentálnej fenomenológie na hermeneutické myslenie. Autorka tu predstavuje Gadamerove spisy *Die phänomenologische Bewegung*, *Die Wissenschaft von der Lebenswelt*, a čiastočne aj *Zur Aktualität der Husserlschen Phänomenologie*, v ktorých sa Gadamer vyrovnáva s fenomenológiou ako aj Husserlovou praktickou filozofiou reprezentovanou pojmom *Lebenswelt*. V rozsahom nevelkej kapitole autorka poukazuje na to, že aj keď vplyv Husserla na Gadamera nie je úplne priamy, Gadamer nespochybňuje dôležitosť fenomenologického učenia, a upozorňuje aj na potrebu kriticky ďalej rozvíjať fenomenologické motívy či postupy.

Najobširnejšou kapitolou je záverečná kapitola *Gadamer a Heidegger*, ktorá sa sústreďuje na rozsiahly priestor, ktorý Gadamer venuje svojmu učiteľovi. Autorka sa

snaží ukázať, ako sa Gadamer s odstupom, kriticky a komplexne pokúša vyrovnáť s filozofiou Martina Heideggera. V podkapitole *Heidegger a Gréci* preukazuje autorka svoju dobrú orientáciu v Heideggerových aj Gadamerových spisoch a v nasledujúcej podkapitole *Gadamer a Heideggerova cesta* sa naplno venuje dlhodobému vyrovnávaniu sa Gadamera s Heideggerovou filozofickou i životnou cestou.

Autorka predstavuje Gadamerove vyrovnávanie sa s nemeckou filozofiou reprezentovanou Kantom, Heglom, Husserlom a Heideggerom ako Gadamerov dialóg s dejinami filozofie a Gadamera oprávnené hodnotí ako skvelého interpretátora, ktorý síce poukáže na nedostatky, ale nesústredzuje sa na nich, aby neprekryl to, čo je v texte hodnotné (s. 91). Gadamer, svojou filozofickou hermeneutikou, stavajúc na pluralite interpretácií, poukazuje na dôležitosť dialógu, čo sa prejavuje aj v jeho prístupe k svojim predchodcom. V tejto súvislosti sa natíska otázka do diskusie, aký má, podľa Gadamera, zmysel dejinno-filozofický výskum a čo je, podľa neho, cieľom dejín filozofie.

V celkovom hodnotení predkladanej habilitačnej práce je možné konštatovať, že pri spracovaní problematiky Gadamerovej hermeneutickej metódy je autorka habilitačnej práce veľmi dobre oboznámená s jeho dielom a podáva ucelenú podobu jeho filozofického uvažovania o vybraných nemeckých filozofoch. V práci významne počuť Gadamerove názory ako aj jeho argumentáciu a interpretáciu. Niekedy je, podľa môjho názoru, trochu na škodu, že popri tom nie je jasnejšie artikulovaný autorkin kritický odstup či jej pohľad na predkladané problémy. V práci však autorka postupuje vo svojom výskume svedomito, systematicky, vecne a problematiku orientovanú na získanie obrazu o Gadamerovom vzťahu k nemeckému filozofickému dedičstvu má veľmi dobre zvládnutú.

Pozitívne hodnotím, že téma habilitačnej práce zaplnila v slovenskom filozofickom prostredí istú medzeru a konštatujem, že práca *Gadamer a nemecká filozofia* PhDr. Kristíny Bosákovej, PhD. je v našom prostredí inovatívnou a považujem ju za prínosnú. Autorke sa podarilo predstaviť prístup Hansa-Georga Gadamera k štyrom veľikánom nemeckého filozofického myslenia a zároveň poukázať na jeho nezastupiteľné miesto v dejinách filozofie.

Na základe celkového hodnotenia predloženej habilitačnej práce, habilitačnú prácu *Gadamer a nemecká filozofia* PhDr. Kristíny Bosákovej, PhD. odporúčam prijať na

obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam PhDr. Kristíne Bosákovej, PhD. udeliť akademický titul docent v študijnom odbore dejiny filozofie.

V Prešove 18. júna 2020

doc. Mgr. Sandra Zákutná, PhD.

doc. Mgr. Sandra Zákutná, PhD.
Inštitút filozofie
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove